

Розробник: Каблова Тетяна Борисівна, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Викладач: Каблова Тетяна Борисівна, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 29.08. 2019 року № 8

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

(назва освітньої програми)

____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) _____ (Олексюк О. М.)

(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____.2019 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	<i>Нормативна</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>	
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>8/240</i>	
Курс	<i>3</i>	
Семестр	<i>5</i>	<i>6</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>4</i>	
Обсяг кредитів	<i>3</i>	<i>3</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>90</i>	<i>90</i>
Аудиторні	<i>42 години</i>	<i>42 години</i>
Модульний контроль	<i>6 години</i>	<i>6 годин</i>
Семестровий контроль		<i>30 годин</i>
Самостійна робота	<i>42 години</i>	<i>12 годин</i>
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>	<i>іспит</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано)» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Зміст курсу втілює основні педагогічні надбання в галузі викладання гри на фортепіано, висвітлює провідні методики зарубіжної та української фортепіанної виконавської школи.

Мета курсу – опанування знаннями щодо викладання гри на музичному інструменті, вивчення методів подолання виконавських труднощів.

Завдання курсу:

- Формування та розвиток піаністичних навичок;
- засвоєнні теоретичного матеріалу, потрібного для володіння інструментом;
- опанування студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи;
- формування музично-педагогічної майстерності майбутніх учителів та вихованні їхніх творчих здібностей;

Методи роботи курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано)» обираються відповідно до учбової теми і залежать від конкретних музичних творів кожного студента.

Форми роботи – лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (фортепіано)» є модульні контрольні роботи, залік (5 семестр) та іспит (6 семестр)

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Інтегральна (здатність до розв'язання спеціалізованих практичних завдань із застосуванням художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства)

Загальні

Світоглядна (розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професійної діяльності)

Комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, до емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді)

Інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань)

Науково-дослідницька

–здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності;

–розуміння методології театрального мистецтва.

Самоосвітня (розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес; здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку).

Фахові (спеціальні)

Організаційна (здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музичновиконавського та музично-освітнього процесу)

Музично-теоретична (здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва).

Методична (здатність оперативного застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків; здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових спеціалізованих музичних навчальних закладах; здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології в процесі педагогічної діяльності; здатність впроваджувати новітні концепції у сфері музичного виконавства, музикознавства, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями).

Просвітницька (здатність до культурно-освітньої та просвітницької діяльності в умовах сценічного виступу)

Програмні результати навчання

–Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

–Здатність застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Видатних педагогів фортепіанної гри та концепції їх виконавської школи;
- Основні методики подолання виконавських проблем;
- Особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- власні індивідуальні недоліки і шляхи їх усунення.

вміти:

- розкривати понятійний апарат сучасної теорії та застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- самостійно працювати з авторським текстом; розуміти змістовий контекст твору;
- володіти системою засобів та методів педагогічного впливу;
- робити порівняльний аналіз інтерпретації;
- володіти майстерністю аргументації, узагальнення та викладу методичного матеріалу, подання власних висновків.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						С а м о с т і й н а
	У с ь о г о	Аудиторні				І н д и в і д у а л ь н і	
		Л е к ц і ї	С е м і н а р и	П р а к т и ч н і	Л а б о р а т о р н і		
V семестр							
Змістовий модуль 1. Структура навчально-виховного процесу в мистецьких початкових закладах							
Тема 1.1. Особливості організації навчання в мистецьких початкових закладах.	18	4	2	4			10
Тема 1.2. Специфіка побудови перевірки успішності.	20	4	2	4			10
Модульний контроль.	2						
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи роботи з учнями							
Тема 2.1. Психолого-педагогічні особливості розвитку дитини в мистецькому класі	22	4	2	6			10
Тема 2.2. Індивідуальна орієнтованість освітнього процесу в мистецьких початкових закладах	22	4	2	4			12
Модульний контроль.	4						
Разом	90	16	8	18			42
VI семестр							
Змістовий модуль 3. Специфіка роботи над музичним твором та розвиток елементів художньої майстерності.							
Тема 3.1. Робота над творами в молодших класах школи мистецтв (технічні вправи, етюди, п'єси, поліфонія крупна форма). Академічний та естрадний репертуар.	21	8	2	8			3
Тема 3.2. Робота над творами в старших класах школи мистецтв (етюди, п'єси, поліфонія, крупна форма). Академічний та естрадний репертуар.	25	8	4	10			3
Модульний контроль	4						
Змістовий модуль 4. Аналіз тенденцій сучасних методик навчання гри на фортепіано							
Тема 4.1. Сучасні підходи до навчально-виховного процесу..	8		2				6
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	30						
Разом	90	16	8	18			12
Усього	180	32	32	36			54

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Структура навчально-виховного процесу в мистецьких початкових закладах

Тема 1.1. Особливості організації навчання в мистецьких початкових закладах.

Мистецькі початкові заклади: специфіка та типологія. Розвиваюче навчання в педагогії та психології. Особливості освітнього процесу в позашкільних закладах. Структура освітнього процесу.

Тема 1.2. Специфіка побудови перевірки успішності.

Академічний концерт та технічний залік: особливості оцінювання. Індивідуальна зорієнтованість.

Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи роботи з учнями

Тема 2.1. Психолого-педагогічні особливості розвитку дитини в мистецькому класі

Психологічні особливості розвитку дитини відповідно до мистецьких задач. Побудова репертуарної програми відповідно до вікових та фізичних можливостей.

Тема 2.2. Індивідуальна орієнтованість освітнього процесу в мистецьких початкових закладах

Особливості індивідуального навчання, вміння адаптуватися до особистості учня, співвіднесення загальної програми до індивідуальних можливостей та потреб учня.

Змістовий модуль 3. Специфіка роботи над музичним твором та розвиток елементів художньої майстерності.

Тема 3.1. Робота над творами в молодших класах школи мистецтв (технічні вправи, етюди, п'єси, поліфонія крупна форма). Академічний та естрадний репертуар

Специфічні вправи для розвитку техніки відповідно до творів та можливостей молодшого шкільного віку.

Тема 3.2. Робота над творами в старших класах школи мистецтв (етюди, п'єси, поліфонія, крупна форма). Академічний та естрадний репертуар

Специфічні вправи для розвитку техніки відповідно до творів та можливостей старшого шкільного віку.

Змістовий модуль 4. Аналіз тенденцій сучасних методик навчання гри на фортепіано.

Тема 4.1. Сучасні підходи до навчально-виховного процесу.

Опрацювання сучасних мистецьких методик, в тому числі інклюзивної спрямованості.

Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	8	8		
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	3	3	1	1
Відвідування практичних занять	1	4	4	5	5	9	9		
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	3	30	1	10
Робота на практичному занятті	10	4	40	5	50	9	90		
Виконання завдань до самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	2	50	2	50	1	25
Разом		-	105		141		200		41
Усього 5 семестр 246, залік, коефіцієнт 2,46									
Усього 6 семестр 241, екзамен, коефіцієнт 4									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№	Зміст завдання	Академічний контроль	Бали
1.	Ознайомлення зі специфікою навчально-виховного процесу в мистецьких початкових закладах..	На практичному та семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.	Формування плану роботи в класі фортепіано для молодших та старших класів		5
3.	Порівняння психолого-педагогічних умов для розвитку в різних методиках виховання особистості піаніста.		5
4.	Складання репертуарного списку для учнів старших та молодших класів		5
5.	Робота над творами різних жанрів для молодших класів (4-5 творів)		5
6.	Робота над творами різних жанрів для старших класів (6-7 творів)		5
7.	Характеристика сучасної методики викладання гри на фортепіано.		5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
2.	письмове завдання (охарактеризувати навчально-виховний процес в закладах початкової мистецької освіти різного типу)			20
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
3.	письмове завдання (методичні особливості відповідно до психологічного розвитку дитини)			20
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
4.	письмове завдання (охарактеризувати особливості індивідуального навчання, визначити специфіку та типологію характерів учнів та відповідну їм методологію навчання)			20
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 4	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
5.	практичне завдання (продемонструвати роботу над різними жанрами в молодших класах)			20
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 5	Критерії оцінювання		Бали
1.	усне завдання (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо)	своєчасність виконання завдання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
6.	практичне завдання (продемонструвати)			20

	<i>роботу над різними жанрами в молодших класах)</i>		
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 6	Критерії оцінювання	
1.	усне завдання (<i>індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо</i>)	своєчасність виконання завдання	1
		повний обсяг виконання	1
		якість виконання	1
		креативний підхід	1
		Ініціативність	1
7.	Практичне завдання (охарактеризувати за власним вибором сучасний метод викладання гри на фортепіано)		20
Максимальна кількість балів			25
Усього			150

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

В V семестрі складається залік, який виставляється за результатами роботи протягом семестру.

В VI семестрі складається екзамен, який передбачає демонстрацію практичної роботи над музичними творами з репертуару мистецьких початкових закладів, а саме студент повинен продемонструвати роботу над етюдом на дрібну техніку та крупну техніку, поліфонією, крупною формою та п'єсою для молодших класів, та над поліфонією, крупною формою, кантіленою та віртуозною п'єсою.

К-сть балів	Критерії
35 – 40	Відмінне володіння теоретичними знаннями з курсу. Ґрунтовна і повна відповідь на екзаменаційні питання.
30 – 34	Вияв студентом повних систематичних знань із дисципліни. Наявність у відповіді незначних помилок.
25 - 29	В загальному вірне виконання екзаменаційних завдань з певною кількістю суттєвих помилок.
20 - 24	Знання основного матеріалу курсу в обсязі, достатньому для подальшого навчання. Можливі суттєві помилки у відповіді.
15 - 19	Відповідь студента задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
10 - 14	Відповідь студента поверхова, знання фрагментарні. Студент має можливість повторного складання екзамену.

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

«Методика викладання гри на спеціальному інструменті»

Разом: 180 години, лекційних годин – 32, семінарських – 16, практичні заняття – 36 годин, самостійна робота – 54 годин, семестровий контроль 30 годин, модульний контроль – 12 години.

Модулі	Змістовний модуль I		Змістовний модуль II		Змістовний модуль III		Змістовний модуль IV
Назва модуля	Структура навчально-виховного процесу в МПЗ		Психолого-педагогічні основи роботи з учнем		Специфіка роботи над музичним твором та розвиток елементів художньої майстерності.		Аналіз тенденцій сучасних методик навчання гри на фортепіано
Кількість балів за модуль	105		141		200		41
Заняття	1-5	6-10	11-16	17-21	1-5	6-15	16
Лекційні	2	2	2	2	4	4	
Семінари	1	1	1	1	1	2	1
Практичні	2	2	3	2	4	5	
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1. Особливості організації навчання в мистецьких початкових закладах Тема 2. Специфіка побудови перевірки успішності. 1*4=4б. 1*2= 2 б./ 10*2=20 б 1*4=4 б/ 10*4=40 б. 70 б.		Тема 1. Психолого-педагогічні особливості розвитку дитини в мистецькому класі Тема 2. Індивідуальна орієнтованість освітнього процесу в мистецьких початкових закладів 1*4= 4 б 1*2= 2 б./ 10*2=20 б. 1*5= 5б./ 10*5=50 б. 81 б.		Тема 1. Робота над творами в молодших класах Тема 2. Робота над творами в старших класах 1*8= 8б. 1*3=3б./ 10*3=30 б. 1*9=9 б/ 10*9=90 56 б.		Тема 1. Сучасні підходи до навчально-виховного процесу 1*1=1/ 10*1=10
Самостійна робота 5 балів	5б.	5б.	5б.	5б.	5б.	5 б.	5б.
Види поточного Контролю	МКР 25 балів		МКР 25 балів	МКР 25 балів	МКР 25 балів	МКР 25 балів	МКР 25 балів
Залік					Екзамен		
Всього 246 балів, без урахування коефіцієнту Коефіцієнт 2,46					Всього 241 бал без урахування коефіцієнту, Коефіцієнт 4		

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано / А. Алексеев. – М.: Музыка, 1978.– 288с.
2. Воробкевич Т.П. Методика викладання гри на фортепіано. – Львів: ЛДМА, 2001. – 244 с.
3. Михайлов М. Стил в музыке. Исследование. / М. Михайлов. – Л.: Музыка, 1981.– 264с.
4. Москаленко В. Творческий аспект музыкальной интерпретации (проблема анализа): Исследование / В. Москаленко. – К.: Изд-во Киев. Конс., 1994. – 56 с.
5. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Нейгауз/ 4-е изд. – М.: Музыка, 1982.– 300с.
6. Штефанова-Курцова И. Фортепианная техника: методика и практика / И. Штефанова – Курцева // Изд.2. – К.: Муз.Україна, 1996. – 76 с.

Допоміжна

1. Баренбойм Л. Вопросы фортепианной педагогики и исполнительства / Л. Баренбойм. – Л.: Музыка, 1974.–335с
2. Браудо И. Артикуляция (О произношении мелодии) / И. Браудо.– Л.: Музыка, 1973.– 198с.
3. Любомудрова Н. Методика обучения игре на фортепиано / Н. Любомудрова. – М.: Музыка, 1992. – 231 с.
4. Таран І.М. Робота над музичним твором у процесі навчання гри на фортепіано / І. М. Таран. – Івано-Франківськ : Факел, 2000. – 34 с.
5. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано: Учеб. пособие для студентов / Г. Цыпин.– М.: Просвещение,1984. – 112 с.

9. Додаткові ресурси

1. Міжнародний музичний культурологічний журна «Гармонія»
<http://harmony.musigi-dunya.az/ENG/publ.asp>
2. Нотний архів Б.Тараканова <http://notes.tarakanov.net/>
3. Ноти українських композиторів <http://ukrnotes.in.ua/>
4. Майстер-класи з викладання гри на фортепіано
https://www.google.com.ua/search?q=%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80+-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8+%D0%B7+%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BF%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%BE&source=lms&tbm=vid&sa=X&ved=0ahUKEwihhvzZ367dAhXpoIsKHxYxJAssQ_AUICygC&biw=1024&bih=409